

การพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ฐานกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา
ของนักศึกษาครุศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เลเกีย เขียวดี

DESIRABLE CHARACTERISTICS DEVELOPMENT OF NATURAL RESOURCES AND
ENVIRONMENT CONSERVATION BY USING ACTIVITIES BASED LEARNING IN THE
ENVIRONMENTAL EDUCATION PROCESS OF SOCIAL STUDIES TEACHER STUDENTS,
FACULTY OF EDUCATION, KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY
LAKIA KHIEODI

Received: January 01, 2020

Revised: March 30, 2020

Accepted: May 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา และเพื่อศึกษาผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาสู่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผ่านฐานกิจกรรมกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษา ที่เรียนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับครู ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2561 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกเจาะจงจากนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา และนักเรียนจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (T-Test)

ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.78) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.72) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.91) ด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) และด้าน อากาศ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ และผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.84) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.86) ด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.91) และด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ทรัพยากรธรรมชาติ, สิ่งแวดล้อม, กิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา, นักศึกษาวิชาชีพครู
สังคมศึกษา, คุณลักษณะ

Abstract

The purpose of this research aim to study the results of the desirable characteristics development of natural resources and environment conservation by using activities based learning in the environmental education process of Social Studies Teacher Students to students in secondary school through environmental education activities. Sample groups include 29 students who studying in Sustainable Natural Resources and Environmental Management for Teacher course for the 1st semester of academic year 2018 , which were obtained by using Specific Sampling, and 200 students in secondary school. The research instruments were the statistical questionnaire for analysis. Data are used for the mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD) and T-Test.

The study indicated that the results of the development of natural resource and Environmental conservation features of students By the process of environmental education activities. Overall it is at a high level ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80). Found that it is at a high level in all aspects By sorting the average value from descending to the following each categories : water ($\bar{X} = 4.04$, SD = 0.78) global warming ($\bar{X} = 3.94$, SD = 0.72) forest ($\bar{X} = 3.88$, SD = 0.91) solid waste ($\bar{X} = 3.87$, SD = 0.80) and weather ($\bar{X} = 3.59$, SD = 0.80) and the result of the transfer of natural resources and environmental conservation to students in secondary school through environmental education activities. Overall it is at a high level ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85). Found that it is at a high level in all aspects By sorting the average value from descending to the following each categories : water ($\bar{X} = 3.86$, SD = 0.82), global warming ($\bar{X} = 3.83$, SD = 0.84), forest ($\bar{X} = 3.80$, SD = 0.86) solid waste ($\bar{X} = 3.70$, SD = 0.82) and weather ($\bar{X} = 3.72$, SD = 0.91) as respectively

Keywords: Natural Resource, Environmental, Environmental Education Camp Activities, Pre-service Teachers in Social Studies, Characteristic.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่การก่อภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและต่อโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรของมนุษย์อย่างไม่ประหยัดและขาดความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดปัญหามลพิษและปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาวะการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมาก ซึ่งภาวการณ์ดังกล่าว ไม่เป็นที่พึงปรารถนาและควรมีการกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ดิน แร่ธาตุ สัตว์ และพืช และปัญหาเสื่อมโทรมของคุณค่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์เช่น ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น รวมถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศตามธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมอันมีปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ล้วนมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว (Exponential) ทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้สนองความต้องการในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งบางครั้งเกินความจำเป็น จนทำให้ระบบนิเวศต่าง ๆ เสียสมดุล ทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างเสื่อมโทรม ร่อยหรอหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงจนไม่สามารถเอื้อประโยชน์ได้เช่นเดิม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการ หรือมาตรการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและมีเหตุผลเพียงพอ ทั้งนี้รวมถึงการควบคุมขนาดประชากรโลกให้มีความเหมาะสมกับทรัพยากรของโลก ขณะเดียวกันก็ต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติทำให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อมนุษย์อย่างใหญ่หลวง ก่อให้เกิดภัยต่าง ๆ ที่ตามมาอย่างต่อเนื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources conservation) จึงรวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธีการฉลาดเหมาะสม โดยใช้อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์และเกิดคุณค่ามากที่สุด และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

การพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประกอบด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งหมด 17 เป้าหมาย ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่ม People ที่ว่าด้วยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้คน กลุ่ม Prosperity ที่ว่าด้วยเรื่องความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม กลุ่ม Planet ที่ว่าด้วยเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่ม Peace ที่ว่าด้วยเรื่อง สันติภาพ สถาบันที่เข้มแข็ง และความยุติธรรม กลุ่ม Partnership ที่ว่าด้วยเรื่องการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป้าหมายที่สอดคล้องกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13: เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากนี้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาสังคมศึกษา ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตระหนักและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย มีความรู้ความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและมีความรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน และสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาปลูกฝังสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน

กิจกรรมการฝึกอบรมในค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรแนวทางหนึ่งที่เกิดขึ้น โดยการนำ ผู้เรียนมาอยู่ร่วมกัน และกำหนดเวลาให้มีการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางสิ่งแวดล้อมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ สัมผัสประสบการณ์ตรง ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม พัฒนาทักษะและเจตคติ เพื่อให้เกิดความตระหนักถึง เรื่องสิ่งแวดล้อม ปัญหา และผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานทั้งเป็นรายบุคคล และรวมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ มีระเบียบวินัย ใจกว้าง ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนมีความสามัคคีในหมู่คณะ การจัดกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการสอนที่ให้ผู้เรียนเห็นสภาพปัญหาและลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะความตระหนัก และส่งเสริมประสบการณ์โดยตรงให้กับผู้เรียน มองเห็นภาพที่แท้จริงของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อที่ว่า การเรียนจะเกิดด้วยการกระทำ ประสบการณ์เบื้องต้นของเด็กควรเป็นประสบการณ์ในสถานการณ์จริง และการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนควรเป็นประสบการณ์ตรง เพื่อที่จะเป็นรากฐานที่จะสร้างความเข้าใจอย่างแท้จริง ความรู้ที่เกิดจากการค้นพบนั้นจะเป็นความรู้ที่จำได้นาน (อุกฤษ ทิงาม และคณะ 2559 : 211) ดังนั้นการอนุรักษ์นอกจากจะช่วยยังประโยชน์ให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้ว ยังมีส่วนในการปลูกฝังให้เยาวชนของชาติมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันถือเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาควบคู่ไปกับการเรียนในห้องเรียน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนในโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จึงมุ่งที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทั้งตัวผู้เรียนและส่งผลต่อประชากรกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งมุ่งผลให้เกิดแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขึ้นเพื่อให้นักศึกษาและประชาชนทั่วไปตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ฐานกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา ในรูปแบบของการจัดค่าย ซึ่งมีทั้งกิจกรรมด้านสันตนาการ และกิจกรรมวิชาการ โดยมีการแบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีนักศึกษาเป็นวิทยากรประจำฐาน ให้ความรู้แก่นักเรียน และกิจกรรมสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษามีคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา อยู่ในระดับมาก
2. นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษามีคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

นักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 5
ชั้นปี จำนวน 224 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
สำหรับครู ภาคเรียน

ที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 29 คน

เนื้อหา

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างยั่งยืนสำหรับครู

ด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา โปรแกรมวิชาสังคม
ศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตัวแปรตาม ได้แก่ นักศึกษาและนักเรียนมีคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

ด้านระยะเวลา

ปีการศึกษา 2561 (มิถุนายน 2561 - มีนาคม 2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาแหล่งข้อมูล

นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับ
ครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย
ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตามระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน

4.51-5.00 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามในการวิจัย
2. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ และผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา
4. นำแบบแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน
5. นำแบบแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาคำนวณ หาค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00
6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
7. ส่งแบบแบบสอบถามที่ได้รับการคัดเลือกไปตรวจสอบ กับ นักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.82
8. นำแบบแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาใช้แบบสอบถาม

แหล่งข้อมูล

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

ตอนที่ 2 คุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตามระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน

4.51-5.00	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างในขั้นตอนที่ 2 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง คุณลักษณะการอนุรักษ์ ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา

คุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านขยะมูลฝอย	3.87	0.80	ระดับมาก
ด้านอากาศ	3.59	0.80	ระดับมาก
ด้านน้ำ	4.04	0.78	ระดับมาก
ด้านป่าไม้	3.88	0.91	ระดับมาก
ด้านภาวะโลกร้อน	3.94	0.72	ระดับมาก
รวม	3.86	0.80	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา มีคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.78) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.72) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.91) ด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) และด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่นักเรียน ผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่
 นักเรียน ผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา

คุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านขยะมูลฝอย	3.70	0.82	ระดับมาก
ด้านอากาศ	3.72	0.91	ระดับมาก
ด้านน้ำ	3.86	0.82	ระดับมาก
ด้านป่าไม้	3.80	0.86	ระดับมาก
ด้านภาวะโลกร้อน	3.83	0.84	ระดับมาก
รวม	3.78	0.85	ระดับมาก

จากตารางที่ 2 พบว่าแสดงผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่
 นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.84) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.86) ด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.91) และด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา
 โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้าน
 น้ำ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.78) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.72) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.88$,
 S.D. = 0.91) ด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) และด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.80)
 ตามลำดับ

2. ผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่
 นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้าน
 น้ำ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.84) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D.
 = 0.86) ด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.91) และด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.82)
 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการหาการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการจัดกิจกรรมโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา โดยกระบวนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.78) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.72) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.91) ด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) และด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับอุกฤต ทุ่งงาม และคณะ (2559 : 217-220) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนใน อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มเจาะเข้าร่วมการพัฒนากิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือกิจกรรมแบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ และแบบวัดการมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยพบว่า หลังจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา เยาวชนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีส่วนร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ โอภาส เกตุเดชา (2554 : 130-132) ได้ศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพวิเชียรบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ค่าย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพวิเชียรบุรี จำนวน 60 คน ที่สมัครใจเข้ารับการอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้ ค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับการอบรม 2 วัน 1 คืน แบบทดสอบวัดความรู้ แบบวัดเจตคติ และ แบบวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การถดถอย พหุคูณ (Multivariate Multiple Regression) Paired t-test และ F-test (MANCOVA และ ANCOVA) การศึกษาวิจัย พบว่า ก่อนการจัด ค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยอยู่ในระดับน้อย มีเจตคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นักศึกษาโดยรวม มีความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีเจตคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่ นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านน้ำ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านภาวะโลกร้อน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.84) ด้านป่าไม้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.86) ด้านอากาศ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.91) และด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับอุกฤต ที่งาม และคณะ (2559 : 217-220) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนา กิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อ พัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา 2) เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้ กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนใน อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มเจาะเข้าร่วมการพัฒนากิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือกิจกรรม แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ และแบบวัดการมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิจัยพบว่า หลังจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา เยาวชนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ และทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีส่วนร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับณัฐวรรณ สุนทรวริทธิโชติ (2556 : 57) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต : กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ผลการศึกษาปรากฏว่า การมีส่วนร่วม การ บำรุงรักษา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวัดจากการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้าร่วม กิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลำคลองการชักชวนให้สมาชิกในครอบครัว เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องใน วันสำคัญ และการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อเสนอ ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ และวิธีการในการพัฒนาแหล่งน้ำ และเมื่อวัดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปลูกพืชแบบขั้นบันได การใช้ปุ๋ยหมักที่ผสมเอง การกำจัดวัชพืชโดยวิธีธรรมชาติ การกำจัด วัชพืชโดยใช้สารเคมี การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกหญ้าแฝก การปลูกพืชตระกูลถั่ว พบว่าการ บำรุงรักษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน สำหรับปัจจัยที่ไม่มี อิทธิพล ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลย คือ การมีจิตสำนึกจากการวัดการมีจิตสา นึกของประชาชนในกิจกรรมด้าน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำจัดขยะ การกำจัดฟางข้าว การสร้าง ส้วม การจับสัตว์น้ำ พบว่าการมีจิตสำนึกไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ไขปัญหา หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมี การประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้เข้าใจ ความหมายและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักรักหวงแหน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำรงคงอยู่คู่ชุมชนและพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำรูปแบบกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. รูปแบบกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ของกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดย ใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อม สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดคุณลักษณะการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรม

3. ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2529). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐวรรณ สุนทรวริทธิโชติ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต : กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง. (2523). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุภาติ ปณะราช. (2558). การพัฒนากิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ฉบับที่ 2.

อุกฤษฏ์ ทุ่งาม และคณะ (2559). “การพัฒนากิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการ
สิ่งแวดล้อมศึกษา”. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 10(4) :

ตุลาคม-ธันวาคม.

โอภาส เกตุเดชา. (2554). การศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพวิเชียรบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

